

DOMINGU XXIV TEMPU KOMÚN – TINAN C

Tema

Liturjia domingu ne'e nian tau iha sentru reflesaun lójika Maromak nia domin nian. Nia sujere katak Maromak hadomi ema, ho domin rohan-laek no lahó kondisaun; no salan mós la haketak ita husi domin ne'e...

Leitura dahuluk apresenta mai ita Jahwéh nia atitude laran-sadia nian hasoru Povu nia infidelidade. Iha epizódiu ida-ne'e – akontese iha Sinai, iha espasu jeográfiku aliansa nian – Maromak asume atitude ida ne'ebé sei repete dala barak iha istória salvasaun nian: nia halo nia domin boot liu hakaran atu kastigu ema maksalak.

Iha *leitura daruak*, Paulo fó hanoin kona-ba buat ne'ebé halo nia nafatin admira: Maromak nia domin ne'ebé hatudu iha Jezús Kristu. Domin ida-ne'e suli ho modu inkondisionál ba ema maksalak sira, hodi nakfilak no halo ema sai foun. Paulo mak ezemplu konkretu ida Maromak nia lójika nian; tanba ne'e, nia nunka husik atu fó sasin kona-ba Maromak nia domin no agradese Nia.

Evanjellu apresenta mai ita Maromak ida ne'ebé hadomi ema hotu no ho modu espesiál, preokupa ho ema maksalak sira, ho sira ne'ebé eskluidu, ho sira ne'ebé marjinalijadu. Aikanoik “oan ne'ebé lakon”, ho modu espesiál, apresenta Maromak nu'udar aman ida ne'ebé ehin ho ánsia nia oan rebelde, hakohak nia bainhira haree nia, no halo nia tama fali iha uma no mós halo festa boot isa atu selebra enkontru foun ho nia oan.

LEITURA I – Ex 32,7-11.13-14

Testu ne'ebé propoin mai ita integra iha leitura daruak Livru Ézodu nian; iha ne'ebá aprezneta tradisaun ruma ne'ebé ko'alia kona-ba kompromisu domin no komuñau nian ne'ebé Israel aseita establese ho Jahwéh; “tradisaun aliansa nian” (kf. Ex 19-40).

Testu situa ita iha foho ida nia oin, iha rai-fuik Sinai no ladauk identifika loloos fatin e'e. Maski nune'e, iha ne'ebá mak Israel selebra ninia aliansa ho Maromak. Moisés sa'e tiha ba foho atu simu tiha ai-kabelak Lei nian (kf. Ex 31,18), no Povu, ne'ebé halibur iha foho ain hodi hein Moisés, halo balada lulik ida husi osan-mean no harahun tiha aliansa ho Maromak (kf. Ex 32,1-6).

MENSAJEN

Tema fundamentál testu ohin nian mak Maromak nia resposta ba Povu nia salan.

Primeira parte testu nian (vers. 7-10) hatudu Povu nia salan no MAromak nia reasaun uluk liu hasoru salan. Povu ne'ebé harii “balada osan-mean ne'e” halo ilas Jahwéh nian hodi la'o sees husi dalan ne'ebé MAromak husu no kontra ukun-fuan daruak Dekálogo nian me'ebé dehan ema la ble halo ilas ida atu troka Maromak rasik; Maromak nia pedidu ba Moisés atu harahun Povu ne'e sai nu'udar paralelu ho promesa ba Abraaun iha Gn 12,2: Maromak hakarak hahú buat hotu fali ho Moisés, hanesan nia halo ona ho Abraaun.

Iha segunda parte (vers. 11-14), haktuir Moisés nia interesesaun no Maromak nia laran-sadia. Testu hahú ho referénsia ba Moisés ne'ebé halo Maromak haklametk husi nia hirus (kf. vers. 11a). Moisés nia interesesaun la refere ba Povu nia méritu, maibé ba Maromak nia onra no ninia fidelidade ba promesa sira iha ámbitu aliansa nian.

Resposta final Maromak nian (vers. 14) hatudu sai ninia laran-sadia, nia domin ne'eb'ebot liu fali vontade atu kastiga salan no infidelidade sira.

LEITURA II – 1 Tim 1,12-17

Timóteo ne'ebé refere iha ne'e ema husi Listra (Licaónia), nia aman ema gregu no nia inan ema judeu-sarani. Iha Livru Apóstolu sira-nia Hahalok nia mak Paulu nia maluk, hahú husi viajen misionária daruak. Paulo konfia ba Timóteo misaun importante sira iha tessalonisense sira nia leet (kf. 1 Tess 3,2.6) no iha koríntiu sira mós (kf. 1 Cor 4,1.17;16,10-11). Sei foin-sa'e liu Timóteo simu husi Paulo responsabilidade pastorál Kreda sira provísia Ázia nian (kf. 1 Tim 4,12). Tradisaun konsidera nia nu'udar bispu dahuluk Éfeso nian.

Iha surat ne'e ita hetan tema fundamentál tolu: organizasuan comunidade nian, forma atu hafunu erejia sira no vida kristán fiar-na'in sira-nian. Komentadór barak la konsidera surat ne'e nu'udar Paulo mak hakerek: ni alinguajen no teolojia la'ós Paulo nian; no liuliu, sura ne'e hatusu modelu organizasaun ekleziál sékulo dahuluk nia rohan (Paulo mate tiha ona iha Nero nia persegisaun, entre tinan 66/67 mK).

MENSAJEN

Paulo fó hanoin kona-ba ninia istória vokasaun nian ho fuan agradesidu. Apostólu ne'e afirma katak nia simu husi Kristu ministériu ne'e; no nia haklaken katak ne'e hotu la'ós tanba ninia méritu, maibé tanba Maromak nia laran-sadia.

Paulo konxiente kona-n ania moris uluk ne'ebé persege Kreda Kristu nian. Loos duni katak, Paulo atua ne'e husi ignoránsia; maski nune'e buat ne'e la hasai nia husi salan... Maromak iha ninia laran sadia, hakonu nia ho grasa.

Paulo rekoñese katak Kristu mai atu “so'i ema maksalak sira”, no Paulo mós ida. Ne'e mak evidénsia oinsá Maromak iha laran-luak no laran-sadia ba ema sira, maski sira halo salan oioin. Husi ezemplu ne'e, ema hotu simu konvite atu sai konxiente kona-ba Maromak nia laran-di'ak no hatán hanesan Paulo: ho don moris nian no ho empeñu sériu iha sasin ba projetu Maromak nia domin nian. Paulo nia agradesimentu lori nia atu hananu knananuk atu hahí Maromak liurai tempu hotu nian, Maromak imortál, ida mesak.

EVANJELLU – Lc 15,1-32

Iha “dalan ba Jerusalém”. Iha momentu ida ita hetan katekeze kona-ba Maromak nia laran-sadia... Kapítulu 15 hotu ita hanaran “ai-kanoik laran-sadia nian”.

Ba ebanjelista ida-ne'e, Jezús mai hasoru ema sira atu oferese salvasaun ho jestu konkretu. Ai-kanoik sira laran-sadi anian espresa, ho forma privilejiada, MAromak nia domin ba ema maksalak sira.

MENSAJEN

Ai-kanoik tolu laran-sadia ohin nian, hakarak justifika Jezús nia komportamentu ba publikanu no sala-na'in sira. Ai-kanoik sira-ne'e define “Maromak nia lójika” kona-ba asuntu ne'e.

Ai-kanoik dahuluk (vers. 4-7) mak bibi ne'ebé lakon. Ai-kanoik ida-ne'e sei ita haree tuir ema nia hanoin, mak buat ruma la tuir lójika no la koerente, basá la'ós buat ida normál atu soe hela bibi 99 tanba ida mak lakon; maibé mensajen esensiál mak Maromak nia preokupasaun ba ema ida-idak ne'ebé hadook an husi comunidade salvasaun nian; “tau bibi

iha nia kabaas” signífika kuidadu no domin ne’ebé Maromak uza ba nia oan sira ne’ebé hadook an no presiza kuidadu espesiál; ksolok boot bibi-atan nian ne’ebé ita haree ba la tuir prosaun hatudu Maromak nia domin, bainhira oan ida ne’ebé hadook husi komuñauñ ho Nia hetan fali dalan atu fila.

Ai-kanoik daruak (vers. 8-10) reafirma ensinamentu ai-kanoik dahuluk nian. Maromak nia domin no laran-sadia nafatin halo Nia buka ida ne’ebé lakon no haksolok bainhira hetan fali nian. Ilas feto ne’ebé preokupa, ne’ebé saar nia uma tomak, hatudu Maromak nia preokupasaun atu hetan fali sira ne’ebé hadook an husi Nia. Iha ne’ebé mós refere ksolok atu hetan fila fali ksolok ne’e hatudu Maromak nia ksolok hasoru sala-na’in ne’ebé fila.

Ai-kanoik datuluk (vers. 11-32) apresenta kuadru aman ida (Maromak), ne’ebé domin boot ba nia oan mak manán buat hotu, maski akontese buat sá de’it. Nia kontinua hadomi nia oan rebelde no ingratu, maski nia hadook an husi uma, maski nia foti-an no hatudu autosufisiénsia; domi ne’e hatudu bainhira nia simu ho fuan haksolok oan ne’ebé rezolve atu fila fali ba aman nia uma. Ai-kanoik ida-ne’e apresenta Maromak nia lójika, ne’ebé respeita ho modu absolutu oan sira nia liberdade no desizaun, maski sira uza liberdade ida-ne’e atu buka ksolok iha dalan kleuk siras; no akontese buat sá de’it, nia kontinua hadomi, kontinua hein nia oan atu fila, preparadu atu simu ho ksolok no domin. Ne’e mak lójika ne’ebé Jezús hakarak propoin ba farizeu no eskriba sira (“oan boot sira”) ne’ebé hatudu atitude intoleránsia no eskluzaun hasoru ema maksalak sira.

Jezús nia atitude tuir Maromak nia lójia. Maromak nunca rejeita nia oan sira, maibé kontinua hadomi ho domin Aman nian... Nia preokupa kona-na sira, ba hasoru sira, sai solidáriu ho sira, estabelese tali familiaridade ho sira, hakohak sira ho emosaun, tau matan ba sira ho atensaun, haksolok no halo festa bainhira sira fila ba Aman nia uma. Ne’e mak Maromak nia hahalok ho nia oan sira, lahó esesaun; ne’e mak Maromak nia atitude ne’ebé hatusu iha Jezús ne’ebé simu ema maksalak no tuut ho sira iah meza.